

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ШЛЯХОМ ОРГАНІЗАЦІЇ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

«Національна доктрина розвитку освіти ставить перед учителем завдання створити дитині умови для її максимального самовизначення й самовияву».

Умовою успіху в розвитку мислення є висока пізнавальна активність учнів. Ефективне засвоєння знань передбачає таку організацію пізнавальної діяльності учнів, за якої навчальний матеріал стає предметом активних розумових і практичних дій кожної дитини. Пошуки методів навчання, що підсилювали б активізацію процесу навчання, призводять до підвищення актуальності розвивальних і проблемних методів, самостійної роботи, творчих завдань.

«Духовне життя дитини, — писав В.Сухомлинський, — повноцінне лише тоді, коли вона живе у світі гри, казки, музики, фантазії, творчості. Без цього вона — засушена квітка». Звернімо увагу, що видатний педагог ставить гру в один ряд із будь-якою активною творчістю.

Найактивніше використання ігрової діяльності в навчальному процесі просто необхідне; її використання дає змогу успішно формувати і закріплювати позитивне ставлення дитини до навчальної праці. Граючи на уроці, діти психологічно розкуті, що сприяє вияву їхніх творчих здібностей, нівелює негативне ставлення до об'єктивно складної навчальної праці. Позитивний досвід хочеться повторити на вищому рівні складності завдань. При цьому непомітно для себе дитина «втягується» у навчальну працю, пізнає її радість. Усвідомлення «я це можу» зміцнює впевненість у собі й породжує потребу «мені це необхідно, цікаво і зовсім не страшно».

Отже, гра у навчальному процесі створює мотивацію, близьку до природної, збуджує інтерес, підвищує рівень навчальної праці, розвиває комунікативні навички. Порівняно з іншими формами навчання й виховання, перевага гри полягає в тому, що вона досягає своєї мети непомітно для вихованця, тобто не потребує ніяких способів насильства над особистістю дитини.

Ми просто граємо, і саме гра є могутнім інструментом задоволення третього, основного інстинкту — потреби пізнання світу.

Гра ні в якому разі не терпить примусу і є процесом суто добровільним.

Гравці не ставлять перед собою ніякої дидактичної мети і завдань, їх цікавить тільки ігровий результат. Тому на ігровому уроці в навчальному кабінеті присутня тільки одна людина, що чітко уявляє, для чого все це почато — вчитель. Ця обставина й визначає педагогічні принципи впровадження ігрової діяльності у навчальний процес.

5 клас.

Конспект уроку.

Тема. Ручні стібки і строчки. Технологія виконання швів: «уперед голку», «за голку».

Мета:

навчальна — ознайомити учнів із прийомами виконання ручних швів, їхнім графічним зображенням, навчити виконувати й розпізнавати ручні шви;

виховна — виховувати акуратність і старанність під час вишивальних робіт;

розвиваюча — виховувати естетичний смак, інтерес до рукоділля.

Тип уроку: комбінований з елементами гри.

Методи: розповідь, демонстрація прийомів роботи, бесіда, елементи ігрової діяльності, самостійна робота учнів з підручником, самостійна практична робота учнів, оцінка учнями своєї навчальної діяльності.

Методичне забезпечення: таблиця, стенд з роботами учнів, приладдя для вишивання.

ХІД УРОКУ.

I. Організаційний момент (всі учні об'єднані в 4 групи).

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Добрий день! Розпочинаємо наш урок.

Тема уроку сьогодні така: ручні стібки і строчки. Технологія виконання швів: «уперед голку», «за голку».

За кінець уроку ви повинні

знати:

- послідовність виконання швів «уперед голку», «за голку»,
- застосування швів;

вміти:

- виконувати шви «уперед голку», «за голку»,
- використовувати їх для оздоблення серветки.

Перед тим як розпочати вивчення нової теми, ми повинні пригадати з попередніх уроків. Зробимо це за допомогою гри «Чарівний кошик». У кошику є багато карточок-завдань. Кожен з вас повинен відповісти на одне завдання і передати кошик наступному, і так по черзі вся відповідають на запитання, які самі обрали.

Завдання. Заповніть пропуски у реченнях.

1. Світло має падати з _____ боку.
2. Голки та шпильки слід зберігати в _____.
3. Вмикати й вимикати праску _____ рухами.
4. Виконуючи роботу, вибір слід тримати на відстані _____ см від очей.
5. Не можна користуватися _____ голками й шпильками.
6. Праску слід ставити на _____ підставку.
7. Найкраще працювати при _____ світлі.
8. При прасуванні стояти на _____.
9. Ножиці зберігати у _____.
10. Передавати ножиці _____.
11. Перед початком роботи _____.
12. Робити перерви для відпочинку очей через кожні _____ хвилин.
13. Нитку відрізувати ножицями, а не _____.
14. Перед прасуванням перевірити _____.
15. Не брати голку до _____, не вколювати в _____, залишати в _____.
16. Щоб не поколоти палець при проколюванні голкою тканини, користуватись ____.
17. Якщо голка зламалась, її уламки _____.
18. Після закінчення роботи _____.
19. Передавати голку разом з _____, зав'язаною у _____.
20. Сидіти під час вишивання слід _____, злегка _____ над роботою.

Таким чином, під час гри ми з вами повторюємо правила безпечної праці і санітарної гігієни під час виконання ручних швейних робіт.

(Робота в парах). А зараз перевірте, будь ласка, один одного на підготовку до уроку: наявність інструментів та матеріалів, розташування їх на робочому місці, продемонструвати позу вишивальниці...

Наклейте наклейку відповідного кольору на карточку самооцінки навчальної діяльності на уроці.

III. Мотивація.

Що ви знаєте про ручні шви, шви «уперед голку», «за голку»?

Чи хотіли ви навчитися вишивати ручними швами?

IV. Засвоєння шовних знань та вмінь учнів.

Слово вчителя. В Україні відомо понад сто технік вишивання. Ми зупинимося лише на тих, якими користуються найчастіше. Про види технік вишивання знає перша група учнів.

Учні першої групи відповідають на запитання.

Для української народної вишивки характерним є застосування великої кількості технік вишивання — штапівка, хрестик, занизування, набирування, гладь тощо (див. кольорові вклейки XI, XII).

Техніка вишивання може включати цілий ряд вишивальних швів, яких в українській народній вишивці відомо понад сто. Усі техніки вишивання можна розділити на однібічні і двобічні. Однібічні утворюють візерунок лише з лицьового боку виробу, а з виворітного видимі лише окремі стібки та переходи ниток. У двобічних техніках узор майже однаковий з обох боків тканини.

Є техніки вишивання лічильні й вільні. Лічильні виконують за точним розрахунком ниток на тканині. Вільні не потребують точного підрахунку ниток, вони найчастіше вишиваються за попередньо нанесеним контуром малюнка на тканину.

Техніки, в яких вишивають на суцільній поверхні тканини, не висмикуючи чи вирізаючи ниток, називають поверхнево-нашивними, або глухими (хрестик, гладь, занизування, штапівка тощо). Якщо частину ниток з тканини висмикують або вирізають, то такі техніки вишивання називають прозорими (мережка, вирізування тощо).

Назви швам та технікам вишивання присвоювали: за їхнім зовнішнім виглядом (шви «зірочка», «курчаний брід», «гречечка», «солов'їні вічка»), за одним із прийомів виконання, наприклад техніка «вирізування»; за назвою виробу, який оздоблювали, наприклад техніка «рушниковий шов».

В основі більшості технік вишивання лежать найпростіші шви, які часто називають початковими. Саме із цих швів ми і розпочнемо з вами вишивання.

Слово вчителя. В основі більшості технік вишивання лежать найпростіші шви, які часто називають початковими. Саме із цих швів ми і розпочинаємо з вами вишивання.

Початкові шви дуже прості у виконання. Перший шов, про який ми будемо говорити, це шов «уперед голку». Про цей шов нам підготувала повідомлення третя група.

Відповідь учнів. Шов «уперед голкою», або прокладний, виконують справа наліво однаковими стібками через певну кількість ниток. Закріпивши робочу нитку, на голку беруть три-чотири нитки тканини і під голкою залишають таку саму їх кількість. На лицьовому боці тканини і з вивороту робоча нитка утворює штрихи. Зазвичай відстань між стібками 2-3 мм, довжина стібка 0,7-1,5 см. У вишиванні цей шов застосовують як самостійний (вишивають орнаменти) і як допоміжний (намічають і обводять контури малюнка), а в шитті ним намічають середину виробу і лінії, намічені під час примірки, виконують зборки.

Різновидом незатягнутих прокладних стібків є копіювальні стібки (сильця).

Якщо потрібно тимчасово скріпити між собою деталі, щоб підготувати виріб до примірки, використовують зметувальний шов. Виконують його так само, як шов «уперед голкою», чергуючи короткі стібки з довгими.

Слово вчителя. Графічне зображення шва «уперед голку» — — — — —.

Існують певні вимоги до виконання цього шва:

- стібки мають бути однакової довжини,
- з обох боків тканини шов має виглядати однаково (пунктир).

Наступний шов – «за голку» або «назад голку». Про цей шов нам підготувала повідомлення четверта група учнів.

Відповідь учнів. Шов «за голкою» виконують справа наліво так, щоб голка щоразу входила у тканину за ниткою, а виходила попереду. Цей шов можна виконати двома способами.

Перший спосіб. Закріпивши нитку, відлічують назад по підканню (утоку) певну кількість ниток, яка дорівнює довжині стібка (наприклад, дві), і вколюють голку. Відлічивши вліво шість ниток основи, вколюють її. Знову відступають назад на дві нитки основи і виконують другий стібок, такі дії повторюють далі.

З лицьового і виворітного боків тканини утворюється штрихова лінія - рядок стібків з проміжками між ними, що дорівнює довжині стібка.

Другий спосіб. Виконують шов так само, як і першим способом, лише голку вколюють попереду не на потрійну, а на подвійну кількість ниток (одна половина ниток на перший лицьовий

стібок, друга - на наступний). Виконуючи наступний стібок, голку вколюють позаду нитки у початок попереднього стібка (де нитка виходить із тканини).

З лицьового боку цей шов схожий на машинну строчку, тому його ще називають ручною строчкою, з виворітного боку - на стебловий шов. Цим швом зручно зшивати товсті тканини. Застосовують його також і у вишивках.

Слово вчителя. Графічне зображення шва «назад голку» — — — — —. Шов стрічка відрізняється від шва «назад голку» тим, що стібки щільно прилягають один до одного. Вивірений бік відрізняється від лицьового. Графічне зображення шва «уперед голку» — — — — —. Щоб швидше навчитися правильно виконувати вишивальні шви і не допускати помилок можна і треба використовувати певні поради. Про них нам розповість друга бригада.

Відповідь учнів. Щоб швидше навчитися правильно виконувати вишивальні шви і не допускати помилок можна спробувати спочатку виконувати шви на папері. Для цього беруть половину аркуша паперу із зошита в клітинку, позначають на ньому розміщення точок, користуючись зображеними схемами. Біля точок обов'язково ставлять відповідні цифри. При вишиванні на папері нитку можна закріпити, зав'язавши на кінці вузлик (на тканині цього робити не можна). Інший зручний спосіб – нанести попередньо на тканину точки за допомогою шаблона чи лінійки.

Слово вчителя. Таким чином ви вже підготувалися до виконання практичної роботи. Перед тим, як розпочати практичну роботу, оцініть роботу з теоретичної частини уроку за допомогою наклейок відповідного кольору (робота учнів в парах). Так, добре. А зараз розпочинаємо практичну частину.

V. Практична робота учнів. Виконання швів «уперед голку», «назад голку».

1. Інструктаж вчителя з правил безпечної праці, виконання швів за допомогою інформаційно-інструкційної карти.
2. Демонстрація вчителем техніки виконання швів.
3. Самостійна робота учнів з виконання швів.

Під час виконання роботи вчитель контролює дотримання учнями технології виконання швів, правил безпечної праці і санітарно-гігієнічних вимог, звертає увагу учнів на критерії якості виконання швів (вид лицьового і виворітного боків, однакова довжина стібків, відсутність вузликів на початку і кінці шва).

VI. Закріплення нових знань та умінь учнів.

Учитель організовує взаємоконтроль якості з наступним обговоренням. Учні оцінюють виконання роботи і взагалі роботу на уроці за допомогою наклейок відповідного кольору (робота в парах).

VII. Підсумки уроку.

Заключне слово вчителя. Шви «уперед голку» та «назад голку» належать до найпростіших швів. Дуже часто вони застосовуються під час створення виробів для зшивання деталей, як машинна строчка у недоступних для швейної машинки місцях виробу, у разі дрібного ремонту одягу.

Учні здають свої карточки з оцінками, вчитель порівнює їх зі своїми і виставляє підсумкові.

VIII. Домашнє завдання.

1. Підготувати інструменти і матеріали до вишивання.
2. Опрацювати текст підручника.